

**A RESEARCH ON THE DETERMINATION OF ENTREPRENEURSHIP TENDENCIES OF
THE STUDENTS FROM TURKIC COUNTRIES STUDYING AT KASTAMONU
UNIVERSITY¹**

Niyazi GÜMÜŞ

*Yrd. Doç. Dr., Kastamonu Üniversitesi, ngumus@kastamonu.edu.tr
ORCID: 0000-0001-8737-3114*

Orhan KANDEMİR

*Yrd. Doç. Dr., Kastamonu Üniversitesi, okandemir@kastamonu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-9274-3420*

Tahir BENLİ

*Yrd. Doç. Dr., Kastamonu Üniversitesi, tbenli@yahoo.com
ORCID: 0000-0001-6380-3562*

Received: 12.05.2017

Accepted: 11.08.2017

ABSTRACT

It is known that regional development differences and unemployment are among the major the problems the countries face. Under the conditions of globalization process, young entrepreneurs who can unleash their potential for the development of their country have the key role in order to support advancement and prevent unemployment. To this end, determining the perceptions and tendencies of younger generation regarding entrepreneurship will help public associations to determine incentives more successfully. The main purpose of this study is to find out the perceptions related to entrepreneurship of the students from Turkic countries who are studying at Kastamonu University and to reveal the differences among them. In the scope of this research, a survey has been applied to the students from Turkic Countries (Turkey, Azerbaijan, Uzbekistan, Turkmenistan, Kazakhstan and Kyrgyzstan) who studied at Kastamonu University between the March 1 and April 15 in 2016. The data acquired have been analysed via SPSS software. The study revealed differences regarding the entrepreneurial tendencies of the students of the participating countries. It is thought that this research will provide vital clues for regulating incentives and determining policies for entrepreneurship in the related countries.

Keywords: Entrepreneurship Tendency, Regional Development, Turkic Countries.

¹ Bu çalışma 12-14 Mayıs 2016 tarihinde gerçekleştirilen 1. Milletlerarası Türkiye-Azerbaycan Münasebetleri Sempozyumu'nda sunulan "Azeri ve Türk Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimlerinin Belirlenmesine Yönelik Kastamonu Üniversitesi Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma" isimli bildirinin genişletilmiş halidir.

KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ'NDE EĞİTİM GÖREN TÜRK DÜNYASI ÖĞRENCİLERİNİN GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMLERİNİN BELİRLENMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

ÖZ

Ülkelerin yaşadığı ekonomik problemlerin başında bölgesel gelişme farklılıkları ve işsizliğin geldiği herkesin hem fikir olduğu bir konudur. Küreselleşme sürecinin yaşandığı günümüzde bölgesel gelişmenin sağlanmasında ve işsizliğin önlenebilmesinde anahtar rolün ilgili bölge ya da ülkenin gelişme potansiyelini ortaya çıkarabilecek genç girişimcilerde olduğu düşünülmektedir. Bu doğrultuda kamu kurumlarının girişimciliğe yönelik sağlayacakları desteklerin belirlenmesinde gençlerin girişimciliğe bakış açıları başta olmak üzere girişimcilik eğilimlerinin belirlenmesi ve bu sayede desteklerin düzenlenmesi desteklerin amacına ulaşmasını kolaylaştıracaktır. Bu çalışmanın temel amacı; Kastamonu Üniversitesi'nde eğitim gören Türk Dünyası öğrencilerinin girişimciliğe bakış açılarının belirlenmesi, aradaki farklılıkların ortaya konulmasıdır. Çalışma kapsamında Kastamonu Üniversitesi'nde eğitim gören Türk Dünyası (Türkiye, Azerbaycan, Özbekistan, Türkmenistan, Kazakistan ve Kırgızistan) öğrencilerine 01 Mart-15 Nisan 2016 tarihleri arasında anket uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS programı ile analiz edilmiştir. Çalışmada, araştırmaya katılan ülkelerin öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri arasındaki farklılıklar ortaya konulmuştur. Bu açıdan çalışmanın ilgili ülkelerdeki girişimcilik eğilimleri ve uygulanacak politikalarla ilgili önemli ipuçları sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik Eğilimi, Bölgesel Kalkınma, Türk Dünyası Ülkeleri.

EXTENDED SUMMARY**Introduction**

In today's regional development understanding, local development dynamics can be motivated thanks to entrepreneurs rather than the government. For this reason having young people with entrepreneurship potential is an advantage for the countries or their region in terms of development. In this context the aim of the study is detecting to what extent the culture, in which Turkish world students receiving education in Kastamonu University, reflects on their entrepreneurship tendencies. By learning the ideas of university students related with being an entrepreneur, their entrepreneurship properties and their tendencies for entrepreneurship, policy makers of related countries will be able to apply more effective policies for promoting entrepreneurship for youth. Accordingly potential of the country and region will be evaluated most efficiently and advantage will be obtained in the race of development.

On the other hand the competition environment created by globalization process can only be converted to advantage thanks to the existence of entrepreneurs in those countries. Thanks to the support to be given by countries to creative young brains products with high competitiveness will be produced and accordingly the problems faced by the world such as unemployment and covering external deficits will be solved more easily.

Method

Under the scope of the study realized in order to determine the entrepreneurship tendencies of students having education in various departments of Kastamonu University, face to face interview was made with 273 students who were selected by convenience sampling method between March 1st and April 15th 2016. In the survey form prepared, questions were asked to students in order to determine their demographic properties and also to measure their tendencies for entrepreneurship.

Findings (Results)

In the factor analysis made in order to determine the entrepreneurship tendencies of Turkish world students, determinism, risk taking, evaluating opportunities, being innovative and self-confidence factors appeared. These factors explain a percentage of 55.862% in determination of entrepreneurship tendencies of participants. In the research it was understood that there are more entrepreneurs in the families of students from Turkmenistan and Kyrgyzstan. At the same time the families of students in these countries expect their children to establish their own business after graduation. This fact emphasizes the importance of existence of entrepreneur in the family for directing children in the family to entrepreneurship. More than half of the participants think that Turkey is the most suitable country for entrepreneurship. This fact emphasizes the importance of other countries' taking Turkey's suitable conditions provided for entrepreneurship as an example.

Conclusion and Discussion

One of the most remarkable results in the study is that family of Turkish students, in contrary to Turkish world; want their children to work in public institutions although Turkish students are relatively better in basic determinants of entrepreneurship such as determinism, taking advantage of opportunities. In order to remove these contradictory situation public institutions should give necessary information, opportunity and courage to students who are good in terms of entrepreneurship skills. Related with this issue, the importance of entrepreneurship education and support of institutions such as KOSGEB are revealed. This education and support activities should be made prevalent and if necessary information should be given to families of students about this issue so that opportunity should be provided to creative students to whose entrepreneurship tendency is high for proving themselves and accordingly letting them contribute more to Turkey in development race.

GİRİŞ

Girişimciler bir bölge ya da ülkenin ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan gelişmesinde önemli bir etkiye sahiptirler. Girişimcilerin bu öneminin dikkate alınması ve devlet politikaları aracılığı ile desteklenmeleri gerekmektedir. Girişimciler içinde buldukları kültürden, ekonomik sosyal koşullardan etkilenmekte ve bu sayede çeşitli özellikler edinmektedirler. Elbette ki girişimcilerin bir takım kendine has ya da doğuştan gelen özellikleri olabilir. Ancak girişimcilerin sahip oldukları özelliklerin önemli bir kısmının, bireylerin devletin girişimcilik politikaları doğrultusunda eğitilmelerine, ihtiyaç duyulan yetkinliklerle donatılmalarına ve ihtiyaç duydukları ekonomik, teknolojik imkânların sağlanmasına bağlı olduğu unutulmamalıdır. Girişimcileri etkileyen önemli bir faktör de şüphesiz onların doğup büyüdüğü, yetiştiği toplumun kültürüdür.

Günümüzün bölgesel kalkınma anlayışında, özel sektör ön planda olup, yerel kalkınma dinamikleri devletten ziyade yaratıcı girişimciler sayesinde harekete geçirilebilmektedir. Bu nedenle ülkelerin girişimcilik potansiyeli olan gençlere sahip olması ülke ya da bölgenin gelişmesinde önemli bir avantajdır. Bu bağlamda çalışmanın amacı; Kastamonu Üniversitesi'nde eğitim gören Türk Dünyası öğrencilerinin içinde yetiştiği kültürün girişimcilik eğilimlerine ne ölçüde yansıdığını tespit etmektir. Üniversite öğrencilerinin girişimci olmaya yönelik düşüncelerinin, girişimcilik özelliklerinin ve girişimciliğe yönelik eğilimlerinin öğrenilmesi ile ilgili ülkelerde ki politika yapıcılar, gençlerin girişimciliğe özendirilmesinde daha etkin politikalar uygulayabileceklerdir.

Belirlenen amaca ulaşmak için çalışmada, ilk olarak değişen kalkınma anlayışında ülkeler için girişimciliğin neden önemli olduğu vurgulanmıştır. Bunları takiben girişimcilik kavramı, girişimciliğin temel fonksiyonları ve kültürün girişimcilik üzerindeki etkisi ele alınmıştır. Son aşamada Kastamonu Üniversitesi'ndeki Türk Dünyası öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin belirlenmesine yönelik yapılan anket sonuçları analiz edilerek yorumlanmıştır. Sonuç bölümünde konu özetlenerek konu ile ilgili önerilere yer verilmiştir.

DEĞİŞEN KALKINMA ANLAYIŞINDA GİRİŞİMCİLİĞİN ÜLKELER İÇİN ÖNEMİ

Kalkınma iktisadı 1950'lerde önemli çalışma alanlarından birisi olmuştur. Bu döneme hâkim olan Keynesyen politikaların da etkisiyle 1945-1970 döneminde devletçi politikalar ön plana çıkmış ve dolayısıyla bölgesel kalkınma politikaları merkezi devlet tarafından uygulanmıştır (Tiftikçigil, 2009:717-718). Fakat 1970'li yıllarda ortaya çıkan petrol kriziyle beraber büyük endüstriler istihdam yaratma işlevlerini yitirirken, büyük ölçekli ve kitlesel üretime dönük kamu harcamaları önemli ölçüde azalmış, yerini esnek üretim modeline bırakmıştır. Petrol krizini takiben, geleneksel bölgesel kalkınma politikalarının yerini yeni bölgesel kalkınma politikaları almaya başlamıştır (Yılmaz, 2011:31). Yeni bölgesel kalkınma politikalarının etkisiyle 1980'li yılların sonlarına doğru geleneksel tavandan tabana yönelen kalkınma politikaları terk edilerek yerine tabandan tavana gerçekleştirilen bir politika anlayışı hakim olmuştur (Zibel, 2009 :680). Bu yeni anlayış ile bölgeden merkeze doğru bir kalkınma yapısı benimsenmiş ve bu çerçevede, bölgesel ekonomilerin kendi iç dinamikleri doğrultusunda planlanması gerektiği ortaya çıkmıştır (Tiftikçigil, 2009:720).

Günümüzün bölgesel kalkınma anlayışının temeli, merkezi politikalardan ziyade özel sektör ve yerel girişimciyi ön plana çıkararak yerel potansiyeli harekete geçirmeyi amaçlayan bir bölgesel kalkınma anlayışına dayanmaktadır (Keskin ve Sungur, 2010: 278). Geçmişte iktisadi kalkınma için güçlü bir sermayenin varlığı gerekli görülürken bu gün öncelikle iyi yetişmiş beşeri kaynağa ve bilgi birikimine ihtiyaç duyulmakta, sermaye sonradan gelmektedir. Küreselleşen dünyada artık büyük kuruluşlardan ziyade küçük ve orta ölçekli kuruluşlar etkili olmaktadır. Bu nedenle bölgedeki girişimciliğin teşvik edilmesi bölge dolayısıyla ülke kalkınmasında etkili olmaktadır (Kaya, 2007:31-33).

Günümüzde girişimciler toplumun ihtiyaçlarını belirleyerek bunları yatırıma dönüştürdükleri için toplumsal refah artışının da anahtarıdır. Çünkü girişimciler sayesinde ortaya çıkan yatırım artışı; ekonomide istihdam ve gelir düzeyi artışı, kalkınma ve sanayileşmenin yaygın hale gelmesi, dış ödemeler dengesi açıklarının kapatılması gibi olumlu etkiler doğurarak refahı artırmaktadır (Kasalak, 2014:253).

Ayrıca yapılan araştırmalarda dünyada sınırlı kaynaklara sahip olan bazı ülkelerin ekonomik yönden güçlü oldukları gözlenmektedir. Bu ülkelerin kıt kaynaklarına rağmen zengin olmalarının nedeni, güçlü bireysel ve kurumsal girişimcilik yeteneklerine sahip olmalarıdır. Girişimciliğin yoğun olduğu ülkelerde kaynakların birçok sektör arasında dengeli paylaşımı sayesinde ilgili ülkeler rekabetçi bir yapıya kavuşabilmektedir (Yıldırım ve diğ., 2011:190).

Bu nedenle ülkeler sahip oldukları genç potansiyeli iyi değerlendirmeli, onların girişimcilik yeteneklerini ortaya çıkarmak için gereken tedbirleri almalıdırlar. Bu sayede bölge ve dolayısıyla ülkenin mevcut potansiyeli en iyi şekilde değerlendirilerek kalkınma yarışında önemli avantaj elde edilecektir. Bunun yanında küreselleşme sürecinin yarattığı artan rekabet ortamı ancak ülkelerin sahip olduğu yaratıcı girişimcilerin varlığı sayesinde avantaja dönüşebilir. Ülkelerin yaratıcı genç beyinlere vereceği destekler sayesinde uluslararası piyasalarda rekabet gücü yüksek ürünler ortaya çıkacak, bu sayede bu gün dünya ülkelerinin karşılaştığı işsizliğin önlenmesi ve dış açıkların kapatılması gibi sorunlar daha kolay çözülebilecektir.

GİRİŞİMCİLİK KAVRAMI

Girişimcilik ülkelerin ve bölgelerin gelişmesinde temel bir motivasyon olarak görülmekte ve hakkında çok sayıda tanım yapılmaktadır. Herkesin kabul ettiği tanımlardan ilki Fransız asıllı İrlandalı Ekonomist Richard Cantillon tarafından yapılmıştır. Tanıma göre girişimci; kâr elde etmek amacıyla işi organize eden ve işin riskini üstlenen kişidir (Döm, 2012:1). Başka bir tanımda ise girişimci; mal ve hizmet üretimini gerçekleştirebilmek için riski üstlenerek doğal kaynak, sermaye, emek gibi üretim faktörlerini bir araya getirip faaliyete geçiren kişi olarak tanımlanmaktadır. Bu faaliyete genel olarak girişimcilik denilmektedir (Tekin, 2012:3; Top, 2006:5).

Girişimciliğin ortaya çıkışına bakıldığında ise serbest piyasa ekonomisinin temel motivasyon olduğu görülmektedir. Çünkü serbest piyasa ekonomisi, insanların zihinsel, bedensel güçlerinin başarılı bir şekilde kullanıldığı rekabete dayalı bir sistemdir. Bu sistemde müşteri istek ve beklentilerinin en iyi biçimde

karşılanması öngörülmektedir. Bu sistem özel sektör anlayışına göre çalışan, temelinde rekabet olan açık ve yeniliğe dayalı bir sistemdir. İşletmeler bu sistemin temelini oluşturmaktadır. İşletmelerin kurulması, çoğalması ve büyümesi ise girişimciler aracılığı ile olmaktadır. Bu anlamda bir ekonominin gücü ekonomik sistem içinde yer alan girişimci ve işletme sayısına bağlı olmaktadır. Bu açıdan bakıldığında girişimcilerin başta ülke ya da bölge ekonomisi olmak üzere oldukça önemli olduğu anlaşılmaktadır. Bundan dolayı hükümetlerin ve devletlerin girişimcileri teşvik edecek ekonomik, siyasi ve hukuki ortamı hazırlamasının, ülkelerin ekonomik göstergelerini olumlu yönde etkileyeceğine yönelik ekonomistler arasında fikir birliği mevcuttur (Tekin, 2012:2; Çokgezen ve Özcan, 2008:19). Ülke ekonomileri için son derece önemli olan girişimciler sahip oldukları birtakım özellikler nedeniyle diğer bireylerden ayrılmaktadırlar. Girişimci bireylerin sahip olduğu özellikler aşağıda sıralanmaktadır (Güney, 2008:56);

- İş fırsatlarını görüp değerlendirebilme
- Kaynakları bir fayda yaratmak amacıyla bir araya getirebilme
- Başarıyı sağlayacak uygun eylemleri başlatabilme
- İş kurmaya istekli olma
- Başarısızlığa rağmen vazgeçmeme
- Kendine güven
- Kararlılık
- Risk yönetimi
- Yaratıcılık
- Değişimi fırsat olarak görmek
- Belirsizliğe karşı tolerans ve yenilikçi olmak
- Detaylara önem vermek ve mükemmeliyetçilik

Elbette tüm girişimcilerin aynı özelliklere sahip olması beklenmemektedir. Ancak risk almak, yenilikçi olmak, iş kurmaya hevesli olmak vb. özelliklerin girişimcilerin temel özellikleri olduğu söylenebilir.

Girişimciliğin Temel Fonksiyonları

Girişimcilik gerek ekonomik yaşamın canlanması, yeni istihdam olanaklarının geliştirilmesi gerekse toplum hayatına yaptığı katkılardan bakıldığında oldukça önemlidir. Bu anlamda girişimcilikten beklenen temel fonksiyonlar aşağıdaki gibidir (Marangoz, 2012:5);

- Yeni mal ve hizmet üretmek veya bilinen mal ve hizmetlerin nitelik ve kalite düzeylerini yükseltmek,
- Yeni üretim yöntemleri geliştirme ve uygulayabilme yeteneği,
- Endüstride yeni organizasyonlar kurmak,
- Yerel pazarlara ulaşmak,
- Hammaddelerin ve benzeri maddelerin sağlanabileceği yeni kaynaklar bulmak,
- İstihdam yaratmak,

- Sermaye birikimi sağlamak.

Girişimciliğin bu temel fonksiyonlarının yanı sıra küresel ekonomide ortaya çıkan hızlı değişim ve ülkelerin aleyhine ortaya çıkan güç kaymaları ile mücadele etmek, yeni tetikleyici iş fırsatlarına daha önce ulaşmak, piyasaların kalitesini ve ülkenin refah düzeyini yükseltmek ve diğer ülkelerin hegemonyasına girilmemesi için ülkenin kalkınmasına yönelik çaba göstermek gibi fonksiyonları da bulunmaktadır (Top, 2006).

Girişimcilik ve Kültür

Bireylerin girişimci olmalarını etkileyen çok sayıda faktör söz konusudur. Bunlardan biri de bireyin içinde yetiştiği kültürdür. Kültür; belirli bir toplumda yaşayan insanların dilini, dinini, yiyip içmesini, sosyal yaşantısını, bilgi, görgü kurallarını, manevi değerlerini içine alan bir yapıdır. Toplum yaşamını düzenleyen değer, inanç, yasa, örf ve adetler ile ahlak kuralları kültürü oluşturmaktadır (Coşgun, 2012:839). Bu doğrultuda girişimcilik ile bireyin içinde yaşadığı, doğup büyüdüğü toplumsal yapı arasında yakın bir ilişki bulunmaktadır. Birey içinde yaşadığı toplumun sosyal yapısından, teknolojik, ekonomik yapısından ve eğitim durumundan büyük oranda etkilenmekte ve geleceğe dair düşünce yapısına büyük oranda bu ortam şekil vermektedir (Ersoy, 2010:73). Bu bakımdan bireylerin kültürel farklılıkları, doğal olarak, farklı kişilik, benlik ve karakter yapılarının oluşmasına neden olmaktadır. Her bir kültür, diğerine göre farklı anlam ölçülerine, değer ve norm sistemlerine, tutum ve davranışlara atıfta bulunmaktadır. Bu yüzden her kültürün insan tipi görece birbirinden farklılık gösterebilmektedir. Kimi kültürler, bireylerin dışa dönük, özgür, bağımsız kişilikler olmalarına imkân tanırken kimi kültürler, bireylerin bağımlı, korumacı ve konformist biçimde yetişmesine neden olmaktadır (Aytaç, 2006:149). Örneğin bu konuda araştırma yapan Hofstede, girişimcilik ve girişimci bireyin ortaya çıkmasının kolektivist ve bireyci toplumsal yapılar açısından farklılaştığını belirtmektedir. Hofstede göre, Kolektivist ve bireyci toplumların özellikleri aşağıdaki gibi olmaktadır (Hofstede, 1994'den, aktaran, Aytaç, 2006:149);

Kolektivist toplumların özellikleri;

- Kolektif çıkarlar bireysel çıkarlardan daha önemlidir.
- Özel hayat toplum tarafından denetlenir.
- Kararlar grup tarafından önceden alınır.
- Ekonomi kolektif çıkarlara dayanır.
- Eşitlik anlayışı bireysel özgürlüklere baskındır.
- Toplumda uyum ve konsensüs nihai bir hedeftir.
- İnsanlar geniş aile ya da sadakate dayalı gruplar içinde doğar ve yetişirler.
- Kimlikler, birbirine bağlı sosyal ilişki ağları içinde oluşur.
- Çocuklar, "ben" yerine "biz" duygusu etrafında yetiştirilir.
- Eğitimin amacı, "nasıl yapılacağını öğretmektir".
- İşveren ile işçi arasındaki ilişki ahlaki değerlere dayanmaktadır.

Bireyci toplumlarda ise;

- Bireysel çıkarlar kolektif çıkarlara baskındır.
- Özel hayat gizlilik esaslarına tabiidir.
- Herkesin, kendine özgü düşüncelere sahip olması beklenir.
- Ekonomi bireysel çıkarlar üzerine inşa edilir.
- Bireysel eşitlik ideolojileri, eşitlik ideolojileri üzerine baskındır.
- Her bireyin kendisini gerçekleştirme nihai bir hedeftir.
- Kimlik bireysel esaslar üzerine inşa olur.
- Çocuklar “biz” yerine “ben” odaklı yetiştirilir.
- Eğitimin amacı “öğrenmeyi nasıl öğretmektir”.
- İşveren ve işçi arasındaki ilişki karşılıklı çıkar üzerine temellenmiş bir sözleşmeye dayanır.
- Yönetim bireyci bir yönetimdir.

Hofstede, bu toplumsal yapıların bireylerin girişimci eylem yapılarının ortaya çıkmasında belirleyici olduğunu ifade etmektedir. Ayrıca kolektivist yapıdaki toplumların girişimci eğilimleri baskılamalarına karşın, bireyci toplumsal yapıların girişimciliği teşvik ettiğini ve geliştirdiğini ifade etmektedir (Hofstede, 1994'den, aktaran Aytaç, 2006:149).

Toplum kültürü ülkedeki girişimcilik düzeyini önemli biçimde etkilemektedir. Toplumun girişimciye olan bakış açısı önemli olmaktadır. Örneğin Amerika'da girişimciler kahraman olarak görülmekte ve onların başarı hikâyeleri toplumun ilgisini çekmektedir. Başarılı girişimcilerin uyguladığı yöntemler model olarak alınmakta ve toplum nezdinde geniş kabul görmektedir (Güney, 2008:216).

Kazakistan ve Türkiye'de üniversite okuyan öğrencilerin girişimcilik özelliklerinin belirlenmesine yönelik yapılan bir araştırmada genel olarak Türk öğrencilerin Kazak öğrencilere göre yenilikçi ve yaratıcı oldukları, buna karşılık Kazak gençlerin Türk gençlerine nazaran risk alma ve hayal kurmaktan daha fazla hoşlandıkları görülmektedir. Yine Kazak gençlerin Türk gençlerine göre problem çözümünde adım adım ilerleme metodunu daha çok tercih ettikleri, zamanın iyi planlanması ve organize edilmesinden yana oldukları ortaya çıkmıştır (Güney ve Nurmakhmatuly, 2007:82). Türkiye'de Meslek Yüksekokulu öğrencileri üzerinde yapılan başka bir çalışmada öğrencilerin girişimciliği sosyal açıdan yeterince cazip görmedikleri bu nedenle de girişimcilik konusunda cesaretlendirilmeleri gerektiği vurgulanmıştır (Top ve diğ, 2012:942).

YÖNTEM

Kastamonu Üniversitesinde çeşitli bölümlerde öğrenim gören Türk Dünyası öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilen bu çalışma kapsamında 01 Mart-15 Nisan 2016 tarihleri arasında basit tesadüfi örnekleme yöntemi ile belirlenen toplam 273 öğrenciye yüz yüze anket yapılmıştır. Hazırlanan anket formunda öğrencilerin demografik özelliklerinin yanı sıra girişimciliğe yönelik eğilimlerini

ölçmeye yönelik sorular yöneltilmiştir. Girişimcilik eğiliminin belirlenmesine yönelik sorularda Yılmaz ve Sünbül (2009) tarafından geliştirilen girişimcilik ölçeğinden yararlanılmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Bu bölümde araştırma kapsamında Türk Dünyası öğrencilerinden elde edilen verilerin analizi ve analizler neticesinde ortaya çıkan bulgular yer almaktadır.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Ülke	F	%	Cinsiyet	F	%
Türkiye	135	49,5	Kadın	143	52,4
Azerbaycan	61	22,3	Erkek	130	47,6
Türkmenistan	9	3,3	Total	273	100,0
Kırgızistan	34	12,5	Öğrenim Türü	F	%
Özbekistan	11	4,0	Normal öğretim	172	63,0
Kazakistan	23	8,4	İkinci öğretim	101	37,0
Toplam	273	100,0	Total	273	100,0
Sınıf	F	%	Yaş	F	%
1	114	41,8	18-20	130	47,6
2	57	20,9	21-23	129	47,3
3	66	24,2	24-26	14	5,1
4	36	13,2	Toplam	273	100,0
Toplam	273	100,0			
Aylık Ortalama Gelir	F	%	En Uzun Yaşanılan Yerleşim Yeri	F	%
1300 ve altı	64	23,4	2000 ve altı	9	3,3
1301-2000	77	28,2	2001-20000	36	13,2
2001-3000	77	28,2	20001-50000	34	12,5
3001-4000	30	11,0	50001-100000	39	14,3
4001 ve üstü	25	9,2	100001-250000	44	16,1
Toplam	273	100,0	250001-750000	41	15,0
			750001 ve üstü	70	25,6
			Toplam	273	100,0
Anne Sağlık Durumu	F	%	Baba Sağlık Durumu	F	%
Sağ	269	98,5	Sağ	263	96,3
Ölü	4	1,5	Ölü	10	3,7
Toplam	273	100,0	Toplam	273	100,0
Anne Eğitim Düzeyi	F	%	Baba Eğitim Düzeyi	F	%
Okuryazar değil	8	2,9	İlkokul	51	18,7
İlkokul	84	30,8	Ortaokul	51	18,7
Ortaokul	50	18,3	Lise	70	25,6
Lise	67	24,5	Üniversite	85	31,1
Üniversite	58	21,2	Yüksek Lisans/Doktora	16	5,9
Yüksek Lisans/Doktora	6	2,2	Toplam	273	100,0
Toplam	273	100,0			
Anne Meslek Durumu	F	%	Baba Meslek Durumu	F	%
Ev Hanımı	188	68,9	Serbest Meslek (Avukat,doktor,mali)	37	13,6
Özel Sektör Çalışanı	27	9,9	Özel Sektör Çalışanı	44	16,1
Serbest Meslek(Avukat,doktor,mali)	20	7,3	Kamu Sektörü Çalışanı	53	19,4
Kamu Sektörü Çalışanı	14	5,1	Tacir/Esnaf	28	10,3
Tacir/Esnaf	2	,7	İşsiz	5	1,8
Emekli	5	1,8	Emekli	50	18,3
Çiftçi	2	,7	Çiftçi	16	5,9
Diğer	15	5,5	Diğer	40	14,7
Toplam	273	100,0	Toplam	273	100,0

Tablo 1’de araştırmaya katılan Türk Dnyası oğrencilerinin demografik ozellikleri yer almaktadır. Araştırmada katılımcıların buyuk bolumunu % 49,5 oranla Turk oğrenciler oluşturmaktadır. En az katılımı ise % 3,3 ile Turkmenistan’dan gelen oğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmada çoğunluğun kadınlardan oluştuğu, yine 1. Sınıf oğrencilerin çoğunlukta olduğu, 1301-2000 TL ve 2011-3000 TL arasında aylık ortalama gelire sahip olan ailelerin ağırlıkta olduğu, çoğunluğun annesinin ilkokul mezunu olduğu, babasının ise lise mezunu olduğu tablodan anlaşılmaktadır. Araştırmaya katılanların annelerinin buyuk çoğunluğu ev hanımı iken babaları ise çoğunlukla kamu sektoru çalışanıdır.

Tablo 2. Herhangi bir yerde yarı zamanlı ya da tam zamanlı çalıştınız mı?

Ülkeler	Evet		Hayır		Toplam
	F	%	F	%	
Türkiye	90	66,7	45	33,3	135
Azerbaycan	48	78,7	13	21,3	61
Türkmenistan	1	11,1	8	88,9	9
Kırgızistan	27	79,4	7	20,6	34
Özbekistan	8	72,7	3	27,3	11
Kazakistan	16	69,6	7	30,4	23
Toplam	190	69,6	83	30,4	273

Tablo 2’de katılımcıların tam ya da yarı zamanlı çalışma bilgileri yer almaktadır. Tablo incelendiğinde oran olarak en fazla Kırgızistan’dan gelen oğrencilerin daha önce tam ya da yarı zamanlı çalıştıkları görülmektedir. İkinci sırada ise Azerbaycan’dan gelen oğrenciler yer almaktadır. Daha önce herhangi bir yerde tam ya da yarı zamanlı çalışma oranı en düşük olanlar ise Türkmenistan’dan gelen oğrencilerdir.

Tablo 3. Girişimcilik eğitimi (eğitim, kurs) aldınız mı?

Ülkeler	Evet		Hayır		Toplam
	F	%	F	%	
Türkiye	66	48,9	69	51,1	135
Azerbaycan	14	23,0	47	77,0	61
Türkmenistan	7	77,8	2	22,2	9
Kırgızistan	13	38,2	21	61,8	34
Özbekistan	7	63,6	4	36,4	11
Kazakistan	7	30,4	16	69,6	23
Toplam	114	41,8	159	58,2	273

Tablo 3’te katılımcıların daha önce girişimcilik eğitimi alıp almadıklarına ilişkin bilgiler yer almaktadır. Tablo incelendiğinde en yüksek orana sahip olanların Türkmenistan’dan gelen oğrenciler olduğu görülmektedir. Yine oran olarak girişimcilik eğitimi almayanların en fazla Azerbaycan’dan gelen oğrenciler olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Ailenizde girişimci var mı?

Ülkeler	Evet		Hayır		Toplam
	F	%	F	%	
Türkiye	34	25,2	101	74,8	135
Azerbaycan	23	37,7	38	62,3	61
Türkmenistan	5	55,6	4	44,4	9
Kırgızistan	19	55,9	15	44,1	34
Özbekistan	5	45,5	6	54,5	11
Kazakistan	7	30,4	16	69,6	23
Toplam	93	34,1	180	65,9	273

Tablo 4'te ise katılımcıların ailelerindeki girişimci sorulmuştur. Verilen cevaplara bakıldığında en fazla girişimcinin Kırgızistan ve Türkmenistan'dan gelen öğrencilerin ailelerinde olduğu görülmektedir. En az girişimcinin ise Türk öğrencilerin ailelerinde olduğu tablodan anlaşılmaktadır.

Tablo 5. Mezun olduktan sonra hangi ülkede girişimci olmak istersiniz?

Ülkeler	Türkiye		Azerbaycan		Türkmenistan		Kırgızistan		Özbekistan		Kazakistan		Toplam
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	
Türkiye	130	96,3	4	3,0	0	0,0	1	0,7	0	0,0	0	0,0	135
Azerbaycan	28	45,9	33	54,1	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	61
Türkmenistan	2	22,2	0	0,0	7	77,8	0	0,0	0	0,0	0	0,0	9
Kırgızistan	17	50,0	0	0,0	0	0,0	17	50,0	0	0,0	0	0,0	34
Özbekistan	6	54,5	1	9,1	0	0,0	2	18,2	2	18,2	0	0,0	11
Kazakistan	15	65,2	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	8	34,8	23
Toplam	198	72,5	38	13,9	7	2,6	20	7,3	2	0,7	8	2,9	273

Tablo 5'te katılımcıların mezun olduktan sonra hangi ülkede girişimci olmak istersiniz? Sorusuna verdikleri cevaplar yer almaktadır. Tablo incelendiğinde Türk öğrencilerin tamamına yakını Türkiye yanıtını vermiştir. Azerbaycan'dan gelen öğrencilerin ise yarıya yakını Azerbaycan, diğer yarısı ise Türkiye yanıtını vermiştir. Cevaplarda dikkat çeken nokta ise Özbekistan'dan gelen öğrencilerin yarısı Türkiye cevabını verirken % 18. 2'si Kırgızistan yine aynı oranda katılımcı da Özbekistan yanıtını vermiştir.

Tablo 6. Girişimcilik açısından hangi ülke koşullarının daha uygun olduğunu düşünüyorsunuz?

Ülkeler	Türkiye		Azerbaycan		Türkmenistan		Kırgızistan		Özbekistan		Kazakistan		Toplam
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	
Türkiye	100	74,1	7	5,2	1	0,7	1	0,7	0	0,0	0	0,0	135
Azerbaycan	43	70,5	14	23,0	1	1,6	0	0,0	0	0,0	0	0,0	61
Türkmenistan	3	33,3	0	0,0	5	55,6	0	0,0	0	0,0	0	0,0	9
Kırgızistan	19	55,9	0	0,0	0	0,0	12	35,3	0	0,0	0	0,0	34
Özbekistan	6	54,5	2	18,2	0	0,0	0	0,0	3	27,3	0	0,0	11
Kazakistan	10	43,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	9	39,1	23
Toplam	181	66,3	23	8,4	7	2,6	13	4,8	3	1,1	9	3,3	273

Tablo 6'da katılımcıların girişimcilik açısından hangi ülke koşullarının daha uygun olduğunu düşünüyorsunuz? Sorusuna verdikleri yanıtlar yer almaktadır. Yanıtlar incelendiğinde katılımcıların en az yarısına yakını hatta yarısından daha fazlası kendi ülkelerinden ziyade Türkiye'nin girişimcilik için daha uygun olduğunu düşünmektedir.

Tablo 7. Ülkenizdeki girişimcilik önündeki engelleri işaretleyiniz

	Ekonomik Belirsizlikler		Girişimciliğin Devlet Tarafından Desteklenmemesi		Güvenli İş Ortamının Olmaması		Bürokrasinin Fazla Olması		Diğer		Toplam
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	
Türkiye	78	57,8	13	9,6	25	18,5	15	11,1	4	3,0	135
Azerbaycan	19	31,1	9	14,8	14	23,0	8	13,1	11	18,0	61
Türkmenistan	0	0,0	1	11,1	2	22,2	4	44,4	2	22,2	9
Kırgızistan	14	41,2	1	2,9	14	41,2	2	5,9	3	8,8	34
Özbekistan	3	27,3	2	18,2	0	0,0	3	27,3	3	27,3	11
Kazakistan	9	39,1	6	26,1	7	30,4	1	4,3	0	0,0	23
Toplam	123	45,1	32	11,7	62	22,7	33	12,1	23	8,4	273

Tablo 7'de ise katılımcıların ülkelerindeki girişimcilik önündeki engellere ilişkin verdikleri yanıtlar yer almaktadır. Yanıtlar incelendiğinde Türk öğrenciler ile Kazakistan'dan ve Azerbaycan'dan gelen öğrenciler için ilk sırada *ekonomik belirsizlikler* gelirken, Türkmenistan'dan gelen öğrenciler için ilk sırada *bürokrasinin fazla olması* gelmektedir. Kırgızistan'dan gelen öğrenciler için ise ilk sırada *ekonomik belirsizlikler* ile *güvenli iş ortamının olmaması* engelleri gelmektedir. Son olarak Özbekistan'dan gelen öğrenciler için ise ilk sırada *ekonomik belirsizlikler* ile *bürokrasinin fazla olması* engelleri gelmektedir.

Tablo 8. Ülkenizde devletin girişimciyi yeterince desteklediğini düşünüyor musunuz?

	Destekliyor		Fikrim yok		Desteklemiyor		Toplam
	F	%	F	%	F	%	
Türkiye	50	37,0	37	27,4	48	35,6	135
Azerbaycan	18	29,5	34	55,7	9	14,8	61
Türkmenistan	5	55,6	3	33,3	1	11,1	9
Kırgızistan	8	23,5	22	64,7	4	11,8	34
Özbekistan	4	36,4	4	36,4	3	27,3	11
Kazakistan	8	34,8	11	47,8	4	17,4	23
Toplam	93	34,1	111	40,7	69	25,3	273

Tablo 8’de katılımcıların ülkenizde devletin girişimciyi yeterince desteklediğini düşünüyor musunuz? Sorusuna yönelik verdikleri yanıtlar yer almaktadır. Yanıtlar incelendiğinde sadece Türk öğrencilerin devletin girişimciyi desteklediği ya da desteklemediği konusunda ki görüşleri hemen hemen eşit olmasına karşın, diğer ülkelerde devletin girişimciye desteği konusunda bariz bir fikir birliği söz konusudur.

Tablo 9. Ülkenizdeki finansal kurumlardan girişimcilik ile ilgili yeterli desteği alabileceğinizi düşünüyor musunuz?

	Düşünüyorum		Fikrim Yok		Düşünmüyorum		Toplam
	F	%	F	%	F	%	
Türkiye	45	33,3	47	34,8	43	31,9	135
Azerbaycan	22	36,1	24	39,3	15	24,6	61
Türkmenistan	4	44,4	4	44,4	1	11,1	9
Kırgızistan	13	38,2	18	52,9	3	8,8	34
Özbekistan	2	18,2	9	81,8	0	0,0	11
Kazakistan	9	39,1	11	47,8	3	13,0	23
Toplam	95	34,8	113	41,4	65	23,8	273

Tablo 9’da Ülkenizdeki finansal kurumlardan girişimcilik ile ilgili yeterli desteği alabileceğinizi düşünüyor musunuz? Sorusuna verilen yanıtlar görülmektedir. Tablo incelendiğinde devletin girişimciye desteği sorusunda olduğu gibi sadece Türk öğrencilerin yeterli desteği alıp alamayacakları konusunda ki görüşleri hemen hemen birbirine yakın olmasına karşın, diğer ülkelerde finansal kurumlardan girişimcilik ile ilgili yeterli desteği alabilecekleri konusunda bariz bir fikir birliği söz konusudur.

Tablo 10. Mezun olduğunuzda ailenizin iş hayatınız ile ilgili öncelikli beklentisi nedir?

	Kamu Sektörü		Özel Sektör Çalışanı		Kendi işimi kurmam		Diğer		Toplam
	F	%	F	%	F	%	F	%	
Türkiye	114	84,4	12	8,9	8	5,9	1	0,7	135
Azerbaycan	15	24,6	19	31,1	22	36,1	5	8,2	61
Türkmenistan	4	44,4	0	0,0	5	55,6	0	0,0	9
Kırgızistan	10	29,4	10	29,4	12	35,3	2	5,9	34
Özbekistan	5	45,5	4	36,4	2	18,2	0	0,0	11
Kazakistan	7	30,4	7	30,4	7	30,4	2	8,7	23
Toplam	155	56,8	52	19,0	56	20,5	10	3,7	273

Tablo 10’da katılımcılara sorulan mezun olduğunuzda ailenizin iş hayatınız ile ilgili öncelikli beklentisi nedir? Sorusunun yanıtları görülmektedir. Yanıtlara bakıldığında Türk öğrencilerin aileleri bariz şekilde çocuklarının kamu sektöründe çalışmalarını beklerken, Azerbaycan’dan, Türkmenistan’dan ve Kırgızistan’dan gelen öğrencilerin aileleri çocuklarının kendi işlerini kurmalarını bekledikleri tablodan anlaşılmaktadır. Yine Özbekistan’dan gelen öğrencilerin aileleri de Türk öğrencilerin aileleri gibi çocuklarının kamu sektöründe çalışmalarını beklemektedirler. Kazakistan’da ise ailelerin çocuklarının mezuniyet sonundaki çalışma beklentileri cevaplar arasında eşit dağılmaktadır.

Faktör Analizi

Bu bölümde katılımcıların girişimcilik eğilimlerini tespit edebilmek için öncelikle faktör analizi ardından ise ortaya çıkan faktörler ile ilgili katılımcıların demografik özellikleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık olup olmadığını görebilmek amacıyla One Way Anova (Varyans analizi) yapılmıştır.

Tablo 11. KMO ve Barlett Testi

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		,914
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	2219,610
	df	253
	Sig.	,000

Örneklem yeterliliği açısından uygulanan KMO ve Barlett’s testi sonuçlarına bakıldığında KMO değeri 0,914 gibi yüksek bir değerde ve Barlett’s testi sonucu ise 0,000 gibi iyi bir değerde olup değişkenler arasında güçlü bir ilişki olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 12. Faktör Analizi

İfadeler	Faktörler				
	1	2	3	4	5
Kararlılık Faktörü					
2-Görevimin son derece zor olduğu zamanlarda elimden gelenin en iyisini yaparım.	,835				
1-İşimde geçmiş performansımın daha iyi olabilmek için daha çok çaba harcamaya çalışırım.	,797				
8-Farklı insanlarla dostluklar kurabilirim.	,681				
34-Bir işte ya da uygulamada liderliği ele almaktan çekinmem.	,545				
33-İşimi gerçekleştirirken, herhangi bir ekip ya da kişiyle çalışabilirim.	,543				
10-Kendimde farklı işler yapabilecek enerjiyi hissedirim.	,480				
Risk Alma Faktörü					
25-Üzerinde çalıştığım bir konuda hata yapmaktan çekinmem.		,862			
26-Her işin bir risk vardır. İşimde her türlü riski göze alabilirim.		,744			
16-Risk almaktan çekinmem.		,537			
24-Yeni bir durum ve uygulamaya adapte olmakta sorun yaşamam.		,522			
Fırsatları Değerlendirme Faktörü					
29-Elimdeki kaynakları bir araya getirerek verimliliğe dönüştürebilirim.			,807		
28-Karşıma çıkan fırsatları değerlendirebilirim.			,775		
30-İşimde ve çalışmalarımın oraya çıkan değişimlere açıgımdır.			,690		
35-İş konusunda gelecekle ilgili kararlar alabilirim.			,569		
27-Başarıyı sağlayacak uygun yöntem ve tekniklerin arayışı içerisindeyimdir.			,484		
32-İşimde yaratıcılık yönüm güçlüdür.			,445		
Yenilikçi Olma Faktörü					
13-Arkadaşlarımdan gelen bazı projelere katılmaktan çekinmem.					,745

11-Arkadaşlarıma değişik iş projelerinden söz ederim.						,708
12-Yeteneklerimi uygulayabilecek alanlar oluştururum.						,528
Kendine Güven Faktörü						
5-Kendi işimi kurabilirim.						,816
6-İşten zorunlu olarak ayrılırsam işle ilgili kendime seçenekler oluşturabilirim.						,598
4-İşlerimde kendi kararlarım etkilidir.						,546
7-Zor durumlarda seçenekler oluşturabilirim.						,536
Cronbach Alfa						,909
Açıklanan Varyans	34,052	6,581	5,535	5,009		4,685
Toplam açıklanan Varyans						55,862

Tablo 12’de araştırma kapsamında yapılan faktör analizi sonucunda ortaya çıkan faktörler yer almaktadır. Araştırmada beş faktör ortaya çıkmıştır. İlk faktör; *Kararlılık*, ikinci faktör *Risk Alma*, üçüncü faktör *Fırsatları Değerlendirme*, dördüncü faktör *Yenilikçi Olma* son faktör ise *Kendine Güven’dir*. Tablo incelendiğinde ortaya çıkan bu beş faktörün katılımcıların girişimcilik özelliklerinin belirlenmesinde % 55,862’lik bölümünü açıkladığı kalan diğer bölümün ise araştırmada yer almayan diğer değişkenler tarafından açıklandığı anlaşılmaktadır.

One Way Anova Testi Sonuçları

Katılımcıların ülkeleri, demografik özellikleri vb. değişkenleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık olup olmadığını tespit edebilmek için Anova testi yapılmıştır. Farklılıklara ilişkin test sonuçları aşağıda yer almaktadır. Katılımcıların ülkeleri arasında *kararlılık* ve *fırsatları değerlendirme* faktörleri açısından istatistiksel olarak farklılıklar ortaya çıkmıştır. Ortaya çıkan farklılıklar tablo 13’te görülmektedir.

Tablo 13. Katılımcıların Ülkeleri ve Girişimcilik Faktörleri Anova Testi

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Risk Alma	Between Groups	3,210	5	,642	1,304	,263
	Within Groups	131,459	267	,492		
	Total	134,669	272			
Yenilikçi Olma	Between Groups	3,191	5	,638	1,186	,316
	Within Groups	143,618	267	,538		
	Total	146,809	272			
Kendine Güven	Between Groups	5,245	5	1,049	2,215	,053
	Within Groups	126,433	267	,474		
	Total	131,678	272			
Kararlılık	Between Groups	8,747	5	1,749	3,744	,003
	Within Groups	124,767	267	,467		
	Total	133,514	272			
Fırsatları Değerlendirme	Between Groups	5,169	5	1,034	2,505	,031
	Within Groups	110,212	267	,413		
	Total	115,381	272			

Girişimcilik faktörleri açısından hangi ülkeler arasında anlamlı farklılığın olduğunu tespit edebilmek için LSD testi yapılmıştır. Kararlılık faktörü açısından Türk öğrencilerin, Kırgızistan, Özbekistan ve Kazakistan'dan gelen öğrencilere göre daha kararlı oldukları söylenebilecektir. Diğer bir girişimcilik faktörü olan fırsatları değerlendirme açısından ise yine Türk öğrencilerin Azerbaycan ve Kırgızistan'dan gelen öğrencilere göre ortalamalarının yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Tablo 14. Katılımcıların Yaşları ve Girişimcilik Faktörleri Anova Testi

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Risk Alma	Between Groups	2,900	2	1,450	2,971	,053
	Within Groups	131,769	270	,488		
	Total	134,669	272			
Yenilikçi Olma	Between Groups	3,918	2	1,959	3,702	,026
	Within Groups	142,891	270	,529		
	Total	146,809	272			
Kendine Güven	Between Groups	3,745	2	1,872	3,952	,020
	Within Groups	127,933	270	,474		
	Total	131,678	272			
Kararlılık	Between Groups	1,159	2	,579	1,182	,308
	Within Groups	132,355	270	,490		
	Total	133,514	272			
Fırsatları Değerlendirme	Between Groups	,988	2	,494	1,167	,313
	Within Groups	114,392	270	,424		
	Total	115,381	272			

Tablo 14'te katılımcıların yaşları arasında girişimcilik faktörleri açısından anlamlı farklılık olup olmadığı görülmektedir. Tablo incelendiğinde *risk alma*, *yenilikçi olma* ve *kendine güven* faktörleri açısından anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bu farklılıkların hangi yaş grupları arasında olduğunu tespit etmek amacıyla LSD testi yapılmıştır. Test sonuçlarına göre; kendine güven faktörü açısından 24-26 yaş arasındakilerin, 18-20 yaş arasındakilere göre, 21-23 yaş arasındakilerin 18-20 yaş arasındakilere göre kendilerine daha fazla güvendikleri söylenebilir.

Yenilikçi olma faktörü açısından ise 24-26 yaş arasındakilerin 18-20 yaş arasındakilere, 21-23 yaş arasındakilerin 18-20 yaş arasındakilere göre ortalamalarının daha yüksek olduğu dolayısıyla daha yenilikçi oldukları söylenebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Küreselleşme süreciyle birlikte gerek ülke, gerekse bölge ekonomilerinin gelişmesinde yeni kalkınma anlayışı gereği girişimcilik ve girişimciler çok önemli hale gelmiştir. Bu nedenle politika yapımcıların girişimciliğin önündeki engelleri ortadan kaldırması, hatta girişimcileri teşvik etmesi ekonomilerin gelişmesine büyük katkı sağlayacaktır. Günümüzde ülkelerin ancak yetenekli girişimciler aracılığıyla yeterli büyüme hızını yakalayabileceği ve ekonomik sorunları daha kolay çözebileceği hemen hemen herkesin hem fikir olduğu bir konudur.

Kastamonu Üniversitesinde eğitim gören Türk dünyası öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini belirlemeye yönelik yapılmış olan bu çalışmada ortaya çıkan sonuçlar aşağıda sıralanmaktadır:

- Araştırmada Türk dünyası öğrencilerinin öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin belirlenmesi amacıyla yapılan faktör analizinde *Kararlılık, Risk Alma, Fırsatları Değerlendirme, Yenilikçi Olma ve Kendine Güven* faktörleri ortaya çıkmıştır. Ortaya çıkan bu faktörler katılımcıların girişimcilik eğilimlerinin belirlenmesinde % 55,862'lik bir bölümü açıklamaktadır.
- Kazakistan, Azerbaycan ve Türkiye'de ekonomik belirsizlikler, Türkmenistan'da bürokrasinin fazla olması, Kırgızistan'da ekonomik belirsizlikler ile güvenli iş ortamının olmaması, Özbekistan'da ekonomik belirsizlikler ile bürokrasinin fazla olması engelleri girişimciliğin önündeki en büyük engeller olarak ortaya çıkmaktadır.
- Girişimcilik için son derece önemli olduğu düşünülen girişimcilik eğitiminin Türkmenistan'dan ve Özbekistan'dan gelen öğrenciler arasında bu eğitimi alanların oranı yüksek olmasına karşın, diğer ülkelerde almayanların oranı daha yüksektir. Dolayısıyla bu eğitimin girişimciliğe önem veren ülkeler tarafından genç girişimci adaylarına verilmesi önerilmektedir.
- Araştırmada Türkmenistan ve Kırgızistan'dan gelen öğrencilerin ailelerinde daha fazla girişimci bulunduğu ortaya çıkmıştır. Aynı zamanda bu ülkelerden gelen öğrencilerin aileleri çocuklarının mezun olduktan sonra kendi işlerini kurmalarını beklemektedir. Bu da çocukların girişimciliğe yönlendirmesinde ailedeki girişimci varlığının önemli olduğunu ortaya koymaktadır.
Girişimcilik için en uygun koşullara sahip ülke olarak katılımcıların en az yarısına yakını hatta yarısından daha fazlası kendi ülkelerinden ziyade Türkiye'nin girişimcilik için daha uygun olduğunu düşünmektedir. Bu da diğer ülkelerin Türkiye'nin girişimcilik için sağlamış olduğu uygun koşulları örnek alarak gerekli iyileştirmeleri yapmalarının önemini ortaya koymaktadır.
- Devletin girişimciye desteği konusunda sadece Türk öğrencilerin ülkelerindeki finansal kuruluşlardan yeterli desteği alıp alamayacakları konusunda ki görüşleri hemen hemen birbirine yakın olmasına karşın, diğer ülke katılımcıları, ülkelerinde finansal kurumlardan girişimcilik ile ilgili yeterli desteği alabilecekleri konusunda bariz bir fikir birliği içindedirler. Bu durum Türkiye'de girişimciliğe özellikle son dönemlerde gerek devlet gerekse finans kurumları tarafından önemli imkânlar sağlanmasına karşılık Türk katılımcıların verilen destekler konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıklarını

göstermektedir. Burada Türkiye’de üniversitelerde devam eden girişimcilik eğitimlerinin ve KOSGEB gibi kurumların girişimcilik konusundaki desteklerinin önemi bir kez daha ortaya çıkmaktadır. Bu eğitim ve destekler daha da yaygınlaştırılmalı, gerekirse gençlerin ailelerine de bu konuda bilgi verilerek, gençlerin iş hayatındaki başarısında çok önemli bir husus olan aile desteğini de almaları sağlanmalıdır.

- Türk öğrenciler, kararlılık faktörü ve fırsatları değerlendirme faktörü gibi girişimciliğin temel belirleyicilerinde görece olarak daha üstün olmalarına karşın aileleri, çocuklarının daha çok kendi işlerini kurmalarını bekleyen Azerbaycan’dan, Türkmenistan’dan ve Kırgızistan’dan gelen öğrencilerin ailelerinin aksine, kamu kurumunda çalışmalarını istemektedir. Bu çelişkili durumu ortadan kaldırmak için kamu otoritelerinin, girişimcilik yetenekleri yönünden oldukça iyi olan öğrencilere kendi işlerini kurabilmeleri için gerekli bilgi, imkân ve cesareti vermelidir.

Yapılan bu çalışma sadece Kastamonu Üniversitesi özelinde yapılmıştır. Bundan sonraki çalışmaların daha geniş bir örneklem üzerinde ve Türk Dünyası öğrencilerinin yoğun olduğu üniversitelerde tekrarlanması ülkeler arasındaki farklılıkların ve benzerliklerin ortaya konulması bakımından önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Aytaç, Ö. (2006). “Girişimcilik: Sosyo-Kültürel Bir Perspektif”, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 15 (Ağustos).
- Coşgun, M. (2012). “Popüler Kültür ve Tüketim Toplumu”, *Journal of Life Sciences*, Volume 1, Number 1
- Çokgezen, M. ve Özcan B. G. (2008). “Orta Asya’da Girişimcilik: Fırsatlar, Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, *İstanbul Ticaret Odası Yayınları*, Yayın No:: 2008-05. İstanbul.
- Döm, S. (2012), *Girişimcilik ve Küçük İşletme Yöneticiliği*, Detay Yayınları: Ankara.
- Ersoy, H. (2010). “Kültürel Çevrenin Girişimcilik Tercihine Etkisi”, *Organizasyon Ve Yönetim Bilimleri Dergisi* Cilt 2, Sayı 1, 2010 ISSN: 1309 -8039 (Online).
- Güney, S. ve Nurmakhamatuly A. (2007). “Kültürün Girişimciliğe Etkisi: Kazakistan ve Türkiye Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerinin Belirlenmesine Yönelik Kültürlerarası Bir Araştırma”, *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 10 Sayı 18 Aralık 2007 ss.62-86.
- Güney, S. (2008). *Girişimcilik Temel Kavramlar ve Bazı Güncel Konular*, Siyasal Yayınları: Ankara.
- Kaya, A. (2007). *Bilişim ve İletişim Işığında Girişimcilik ve KOBİ Yönetimi*, 2. Baskı, Eğitim Kitabevi, Konya.
- Kasalak, M. A. (2014). “Bölgesel Kalkınma Açısından Sosyokültürel Yapının Girişimciliğe Etkisi”, *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Nisan 2014, Sayı: 31, ss.249-266.
- Keskin, H. ve Sungur, O. (2010). “Bölgesel Politika Ekseninde Yaşanan Dönüşüm: Türkiye’de Kalkınma Planlarında Bölgesel Politikaların Değişimi”, *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, Mayıs 2010, Sayı:21, ss.271-293.
- Marangoz, M. (2012), *Girişimcilik*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Tekin, M. (2012), *Girişimcilik ve Küçük İşletme Yöneticiliği*, Günay Yayınları: Konya.

- Tiftikçigil, B. Y.(2009). Bölgesel Kalkınmada Aşağıdan Yukarıya Yönetim Anlayışı ve Bölgesel Kalkınma Ajanslarının Ortaya Çıkışı”, *Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü, (TODAİE), Ulusal Kalkınma ve Yerel Yönetimler Kongresi*, 19-20 Ekim 2009, Ankara, 715-726.
- Top, S., Çolakoğlu, N., Dilek, S. (2012), “Evaluating Entrepreneurship Intentions of Vocational High School Pupils Based On Self- Efficacy Concept” *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 58 (2012) 934 – 943.
- Top, S. (2006), *Girişimcilik Keşif Süreci*, Beta Yayınları: İstanbul.
- Yıldırım, M. H., Demirel Y., İçerli L.(2011), “İşletme Sahibi Yöneticilerin Girişimci Kişilik Özellikleri İle Girişimcilik Becerileri Arasındaki İlişkinin Tespiti: Aksaray Örneği”, *Organizasyon Ve Yönetim Bilimleri Dergisi* Cilt 3, Sayı 2, 2011 ISSN: 1309 -8039 (Online).
- Yılmaz, E. ve Sünbül A. M. (2009), “Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeğinin Geliştirilmesi”, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. Sayı 21.
- Yılmaz, B. (2011), “Bölgesel Politikaların Tarihsel Gelişimi ve Yeni Bir Model Olarak Kalkınma Ajansları”, *Akademik Fener*, (15), 29-41.
- Zibel, E. (2009), “Küreselleşme, Bölgesel Gelişme ve Kalkınma Ajansları”, *Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü, (TODAİE), Ulusal Kalkınma ve Yerel Yönetimler Kongresi*, 19-20 Ekim 2009, Ankara, 679-685.